

ირინე შუბითიძე

სამოქალაქო ინტეგრაციისა და
ეროვნებათშორისი ურთიერთობების ცენტრი

ოჯახის ფაქტორი ბილინგვურ ბანათლებაში მოსწავლეთა აკადემიური წარმატებისთვის

აბსტრაქტი

სტატიაში წარმოდგენილია ოჯახის/მშობლების როლი საგანმანათლებლო პროცესში, კერძოდ კი ბილინგვური განათლების პროცესში. არსებობს რამდენიმე მნიშვნელოვანი ფაქტორი, რომლებიც უდიდეს გავლენას ახდენენ ბავშვის კოგნიტურ-ფსიქოლოგიურ და აკადემიურ განვითარებაზე: მშობელთა განათლება, მათი მსოფლმედეგობა, მოლოდინები მათი შვილების განათლების მიმართ, ხელშეწყობა, რომელიც გულისხმობს განათლებისთვის შესაბამისი გარემოს შექმნას, დისციპლინა ოჯახში, მათი ჩართულობის ხარისხი სწავლის პროცესში, რომელიც გულისხმობს მასწავლებელთან თანამშრომლობას, ბავშვთან მეგობრულ ურთიერთობას, საშინაო დავალების მომზადების პროცესში მონაწილეობას. ეს იმ მიზეზთა არასრული ჩამონათვალია, რომლებიც მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავენ განათლების ხარისხს. ოჯახს შეუძლია თავისი წილი პასუხისმგებლობის გაზიარებით, სწავლა-სწავლების პროცესი გააიოლოს და საინტერესო გახადოს როგორც საკუთარი შვილისთვის, ისე მასწავლებლისთვის. სტატიაში შევეცდებით, უცხო ქვეყნის გამოცდილებისა და კვლევების მაგალითზე, განვიხილოთ მშობლის როლი ბილინგვური განათლების პროცესში და ამ მხრივ საქართველოში არსებული ვითარება.

შესავალი

ხშირად ვსაუბრობთ მასწავლებლის როლზე სწავლების პროცესში, ტარდება უამრავი კვლევა, იწერება წიგნები თუ სტატიები, უტარდებათ როგორც პედაგოგებს, ისე სკოლის ადმინისტრატორებს ტრენინგი და სემინარი. არავინ დავობს, რომ მათი როლი უმნიშვნელოვანესია როგორც ზოგადად განათლების პროცესში, ასევე ბილინგვური განათლების დანერგვისას, თუმცა, ამის პარალელურად არ უნდა უგულებელვყოთ **მშობლის როლი**, რომელიც არანაკლებ მნიშვნელოვანია საგანმანათლებლო პროცესში. წარმატებული განათლების სისტემა არის შედეგი სწორედ მასწავლებლის, მშობლისა და ბავშვის ეფექტური თანამშრომლობისა. მშობლის მიერ საკუთარი პასუხისმგებლობის სრულად გათვითცნობიერება და გაზიარება, ისევე, როგორც კვალიფიციური მასწავლებელი,

განსაზღვრავს მოსწავლის აკადემიურ წარმატებას. მშობლის როლი კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია ბილინგვური განათლების პროცესში.

მიუხედავად ბილინგვური განათლების აქტუალობისა, არა მარტო საქართველოში, არამედ მთელს მსოფლიოში, ჯერ კიდევ არ არსებობს ერთი განმარტება, რომელიც სრულად განსაზღვრავს ბილინგვური განათლების არსსა და დაბნიშულებას, ეს გაურკვეველობა კიდევ ერთი მიზეზია მშობელთა დაბნიშულობისა ისედაც მწირი ინფორმაციის პირობებში. არსებობს გარკვეული შიშები და შეკითხვები, რომლებიც ყველაზე ხშირად ისმის უმცირესობების მშობლების მხრიდან, რომელნიც დგანან დილემის წინაშე – შეიყვანონ თავიანთი შვილები ბილინგვურ სკოლაში, სადაც ისინი მშობლიურ ენასთან ერთად ისწავლიან სახელმწიფო ენას, შეიყვანონ სკოლაში, სადაც მხო-

ლოდ მშობლიურ ენაზე ისწავლიან თუ სკოლაში, სადაც სწავლების ენა არის სახელმწიფო ენა. ეს შიშები და ცრურწმენები, რომლებიც უკავშირდება ბილინგვურ განათლებას, გამოწვეულია მშობელთა მხრიდან ინფორმაციის ნაკლებობით, როგორც ზოგადად ბილინგვური განათლების, ისე მისი უპირატესობების შესახებ. სტატიაში შევეცდებით განვიხილოთ ის ძირითადი პრობლემები, რომლებიც არსებობს მშობელთა ჩართულობასთან დაკავშირებით და საქართველოში არსებული ვითარება 2006 წლიდან დღემდე, იმ რამდენიმე მცირემასშტაბიანი კვლების შედეგების მიხედვით, რომელიც ზოგადად ასახავს საქართველოში ბილინგვური განათლების დაწესების პროცესს.

მშობლის როლი განათლების პროცესში

ბილინგვური განათლება ჯერ ისევე წარმოადგენს სიახლეს, როგორც მშობლებისთვის, ასევე მასწავლებლებისთვის, სკოლის ადმინისტრატორებისთვის და ზოგადად მთელი მოსახლეობისთვის. ეს იმდენად რთული და მრავალმხრივი მოვლენაა, რომ წლები და უდიდესი რესურსია საჭირო სათანადოდ განხორციელებისთვის, რათა შედეგი იყოს პოზიტიური. არაერთმა ტრენინგმა თუ სემინარმა მეტ-ნაკლებად უზრუნველყო სიახლის საზოგადოებამდე მიტანა, მოხდა მეტ-ნაკლებად მშობელთათვის გარკვეული ინფორმაციის მიწოდებაც, თუმცა ეს არ არის საკმარისი, განსაკუთრებით რეგიონებში, სადაც განსხვავებით დიდი ქალაქებისგან და რაიონული ცენტრებისგან ისედაც არის გარკვეული ინფორმაციული ვაკუუმი და განათლების შედარებით დაბალი დონე. ეს ვრცელდება ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებზეც, სადაც ინფორმაციის სიმწირეს ემატება მოსახლეობის დაბალი ენობრივი კომპეტენცია სახელმწიფო ენაში, რაც, თავისთავად, ინფორმაციული იზოლაციის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ხელშემწყობი ფაქტორია.

მშობლებისთვის ხშირად ვერ ხერხდება სათანადოდ ყველა იმ სიახლი-

სა და უპირატესობების გაცნობა, რაც ახლავს ბილინგვურ განათლებას, რაც, თავის მხრივ, აფერხებს ბილინგვური განათლების ეფექტურად განხორციელების პროცესს. მშობელთა უმრავლესობა ვერ აცნობიერებს სახელმწიფო ენის სწავლის უპირატესობას და მნიშვნელობას მათი შვილის ინტეგრაციისთვის და ჩართულობისთვის საზოგადოებრივი საქმიანობის ნებისმიერ სფეროში, ვერ აცნობიერებენ მშობლები, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია სახელმწიფო ენა უმაღლესი განათლების მიღებისთვის, სამომავლო დასაქმებისთვის და ზოგადად ბავშვის აქტიურ მოქალაქედ ჩამოყალიბებისათვის. (ბეიკერი, 2007).

საინტერესოა, რა ფაქტორები განაპირობებენ მშობლის შემაფერხებელ როლს სასწავლო პროცესში? უმცირესობების მშობლების უარყოფითი დამოკიდებულებები დომინანტი კულტურის, ენისა და ხალხის მიმართ ასახავს ჰპოვებს ბავშვის მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაზეც. ზოგჯერ მშობლები ფიქრობენ, რომ ბილინგვური განათლების დროს მათი შვილი აღქმული იქნება, როგორც სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მოსწავლე და ეს გამოიწვევს მის სეგრეგაციას, გარიყვას სასწავლო პროცესისგან. პრობლემისგან თავის დასაღწევად მშობელთა ნაწილი არჩევს, მათი შვილი მიიყვანოს სკოლაში, სადაც განათლებას მხოლოდ მშობლიურ ენაზე მიიღებს, ან მეორე უკიდურესობაა საჯარო სკოლის არჩევა, რომელშიც მხოლოდ სახელმწიფო ენაზე წარმართება სასწავლო პროცესი (პუგლიესე, 2010).

ზოგადად მშობლის როლსა და ჩართულობის აუცილებლობაზე საგანმანათლებლო პროცესში ბევრი თქმულა და დაწერილა, თუმცა ბილინგვური განათლება თავისი არსით გაცილებით რთული მოვლენაა, ვიდრე მხოლოდ მშობლიურ ენაზე განათლების მიღება, ამიტომ მშობლის როლიც განსაკუთრებულია ბილინგვური/მულტილინგვური პროგრამების განხორციელების პროცესში. პილოტირების საწყის ეტაპზე სახელმწიფო ენის არცოდნის გამო შექმნილი ინ-

ფორმაციული ვაკუუმი მნიშვნელოვან წინაპირობას ქმნიდა ბილინგვური განათლების მიმართ უარყოფითი დამოკიდებულების ჩამოყალიბებისათვის. მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში ჩატარებული კვლევები ამტკიცებს, რომ მშობლის როლი და ჩართულობა საგანმანათლებლო პროცესში ისევე მნიშვნელოვანია, როგორც კვალიფიციური მასწავლებელი, მშობლის აქტიურობა შესაძლოა სხვადასხვა ფორმით გამოვლინდეს, ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან ფაქტორს კი წარმოადგენს მშობლისა და მასწავლებლის **თანამშრომლობა**, განსაკუთრებით კი, როცა საქმე ეხება ბილინგვურ/მულტილინგვურ განათლებას ეთნიკური უმცირესობებისათვის.

არაფერი ისე არ ეხმარება ბავშვს საგანმანათლებლო პროცესში წარმატების მიღწევაში, როგორც მშობლისა და ოჯახის ჩართულობა და თანადგომა. მშობლების გულგრილობა აისახება ბავშვის აკადემიურ წარმატებაზე, ამიტომ არის მნიშვნელოვანი მშობლები სრულყოფილ ინფორმაციას ფლობდნენ თავიანთი როლის მნიშვნელობაზე სასწავლო პროცესში.

მშობლების უმრავლესობას მხოლოდ სურვილი აქვს მისი შვილი იყოს წარმატებული, თავის როლს კი უმნიშვნელოდ მიიჩნევენ და ხშირად წარუმატებლობის მიზეზებს ეძებენ მასწავლებელში, სკოლაში, თავად ბავშვში, გარემოში, ყველა ეს ფაქტორი უდავოდ ძალიან მნიშვნელოვანია, თუმცა მშობლის როლი მათ შორის ყველაზე მნიშვნელოვან წინაპირობას წარმოადგენს წარმატებისთვის. სკოლაში, ისევე, როგორც ცხოვრებაში, მუდმივი თანადგომა მშობელთა მხრიდან არის მნიშვნელოვანი წინაპირობა მოსწავლეთა ნდობისა და კეთილგანწყობის მოპოვებისთვის. არსებობს რამდენიმე ფაქტორი, რაც განაპირობებს ბავშვის წარმატებას განათლებაში და ზოგადად მის პიროვნებად ჩამოყალიბების პროცესში.

მშობლებმა ადეკვატურად უნდა შეაფასონ მათი შვილის შესაძლებლობები და ამის გათვალისწინებით დაგეგმონ

მისი განათლება და მომავალი. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაუთმონ ბავშვებს, რომელნიც ადვილად ვერ აწევენ აკადემიურ წარმატებას. ყველა ეტაპზე მშობელთა თანადგომა მნიშვნელოვანია, მაშინ, როცა ბავშვს აქვს გარკვეული ჩავარდნები და წარუმატებლობა, მაგრამ თანადგომა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს სკოლის დაწყებით საფეხურზე მყოფი ბავშვისთვის, რომელსაც უწევს ახალ გარემოსთან დაწესებთან შეგუება. ბავშვის სტიმულისთვის აუცილებელია ყოველი წარმატება, რაც არ უნდა უმნიშვნელო იყოს, გაიზიაროს მშობელმა.

წერა-კითხვის უნარების განვითარება, მათემატიკა და სხვადასხვა რთული საგნების დაძლევა, რომელთაც ბავშვი აწელება სკოლაში საჭიროებს მშობლის მუდმივ თანადგომას და დახმარებას. მათ შესაძლოა პრობლემები ჰქონდეთ მასწავლებლებთან, თანაკლასელებთან, ან, უბრალოდ, თანატოლებთან, სწორედ ამიტომ ესაჭიროებათ მშობლის სახით – მეგობარი, ვისაც ისინი გაუზიარებენ თავიანთ აზრებს, მიიღებენ მათგან რჩევებს და თანადგომას.

სწავლის პროცესში არსებულ სირთულეებს და სტრესს კიდევ უფრო რთულეებს მშობლისა და ბავშვის გაუცხოება, კონტაქტის დეფიციტი, რაც იწვევს ბავშვის ჩაკეტილობას. მშობლისა და შვილის ურთიერთობა უმეტეს შემთხვევაში აისახება ბავშვის განწყობაზე სწავლის მიმართ.

მშობელმა აუცილებელია, გააცნობიეროს და გაიზიაროს თავისი წილი პასუხისმგებლობა მასწავლებელთან ერთად. მშობლის მხრიდან თავისი წილი პასუხისმგებლობის გაზიარება მნიშვნელოვანია განსაკუთრებით მრავალრიცხოვან კლასში, ან ისეთ სკოლაში, სადაც სწავლების ძირითადი ენა არ არის ბავშვების მშობლიური.

მშობლები აუცილებელია, მონაწილეობას იღებდნენ ბავშვების საშინაო დავალების მომზადებაში, შეძლებისდაგვარად უნდა ეხმარებოდნენ, სახალისო და საინტერესო გახადონ სახლში მუ-

შაობის პროცესი და საშინაო დავალების მომზადება ბავშვისთვის არ გადაიქცეს სადამსჯელო ღონისძიებად (http://math-and-reading-help-for-kids.org/articles/A_Parent%27s_Role_in_Education.html).

მოსწავლის აკადემიურ წარმატებას მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავს ოჯახისა და მშობლების როლი საგანმანათლებლო პროცესში. ხშირად მშობლებს აქვთ სურვილი, დაეხმარონ ბავშვებს გაკვეთილების მომზადებაში, თუმცა არ აქვთ შესაბამისი კომპეტენცია, განსაკუთრებით ამ შემთხვევაში არის მნიშვნელოვანი სკოლისა და ოჯახის თანამშრომლობა არსებული ვაკუუმის დასაბალანსებლად.

როცა მშობელი თავის წილ პასუხისმგებლობას სრულად იზიარებს, ბავშვებს ნაკლები პრობლემები უჩნდებათ სწავლასთან დაკავშირებით, სკოლა ხდება მათთვის საყვარელი ადგილი, სადაც ახდენენ საკუთარი შესაძლებლობების რეალიზებას და სასწავლო პროცესი ხდება საინტერესო მათთვის (ვეისი, ხასპე, ლოპესი, 2006).

საინტერესო და საგულისხმოა 2006-2009 წლებში PISA მიერ ჩატარებული კვლევის შედეგი, რომელიც მშობლის როლს განსაკუთრებით მკაფიოდ წარმოაჩენს ბავშვში წიგნიერების დონის განვითარებისთვის. ეს კვლევა ტარდება მთელს მსოფლიოში 15 წლის მოზარდებში წიგნიერების დონის დასადგენად, რომელის შედეგად გამოვლინდა, რომ 15 წლის იმ მოზარდებში წიგნიერების დონე გაცილებით მაღალია, რომელთა მშობლებიც ხშირად უკითხავდნენ ბავშვებს სკოლის დაწყებით საფეხურზე და იღებდნენ აქტიურ მონაწილეობას მათ განვითარებაში, ვიდრე იმ მოსწავლეების წიგნიერების დონე, რომელთაც იშვიათად ან თითქმის არ უკითხავდნენ მშობლები და ნაკლებად იყვნენ ჩართულნი მათ განათლებაში (http://www.pisa.oecd.org/pages/0,2987,en_32252351_32235731_1_1_1_1_1,00.html).

მშობლების დამოკიდებულებები ბილინგვური განათლებისადმი საქართველოში

უმცირესობების განათლების საკითხი აქტუალურია განსაკუთრებით დღეს, როცა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ ხდება აქტიურად ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრაცია განათლების მეშვეობით, არაქართულენოვან სკოლებში უკანასკნელი წლების განმავლობაში მიმდინარეობს ბი / მულტილინგვური განათლების დანერგვა მთელი საქართველოს მასშტაბით, განათლების ხარისხის გაუმჯობესება, რომელიც ემსახურება უმცირესობების უფლებების აღიარებასა და დაცვას, მათ აქტიურ ჩართულობას ქვეყნის სოციო-პოლიტიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში, დემოკრატიისა და მშვიდობიანი განვითარების პროცესში. აღნიშნული ინტეგრაციის პროცესში კი მშობლის აქტიურობას, ჩართულობას, მათ პოზიციას და დამოკიდებულებებს ბილინგვური განათლების მიმართ შეუძლია დადებითი ან უარყოფითი გავლენა მოახდინოს სიახლის დანერგვის პროცესში. ეს საფრთხე კი სათანადოდ უნდა შეფასდეს, რათა მოხდეს ადეკვატური რეაგირება საფრთხის თავიდან აცილებისთვის, რაც გულისხმობს მშობელთა ხელისშემშლელ ფაქტორს ბილინგვური განათლების განხორციელების პროცესში.

ზოგადად მშობლის როლსა და ჩართულობის აუცილებლობაზე საგანმანათლებლო პროცესში ბევრი თქმულა და დაწერილა, თუმცა ბილინგვური განათლება თავისი არსით გაცილებით რთული მოვლენაა, ვიდრე მხოლოდ მშობლიურ ენაზე განათლების მიღება, ამიტომ მშობლის როლიც განსაკუთრებულია ბილინგვური / მულტილინგვური პროგრამების განხორციელების პროცესში.

აღამიანებს, ჩვეულებრივ, აქვთ შიში და უარყოფითი დამოკიდებულება ყოველი სიახლის მიმართ, რაც მათ

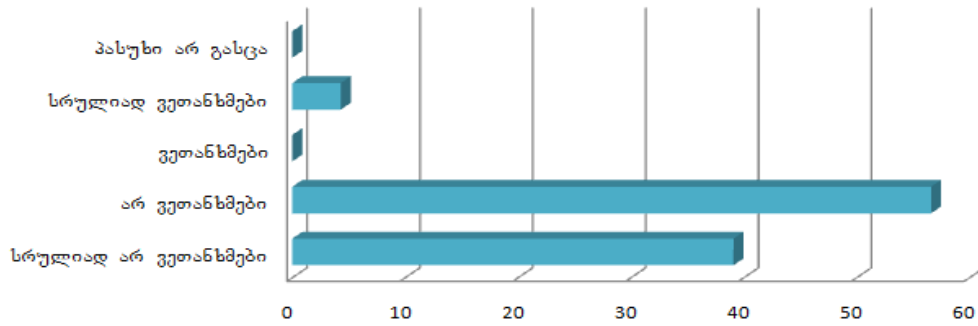
ცხოვრებაში შემოდის. ასე იყო ბილინგვური / მულტილინგვური განათლების დანერგვის საწყის ეტაპზე, როცა 2006-2007 წლებში ადგილობრივი ინიციატივების საფუძველზე ერთ-ერთი შვეიცარული არასამთავრობო ორგანიზაცია CIMERA-ს მიერ ეუთოს ეროვნულ უმცირესობათა უმაღლესი ოფიცრის ფინანსური მხარდაჭერით სამცხე-ჯავახეთში და ქვემო ქართლში დაიწყო ბილინგვური განათლების შემოსვლა და საქართველოს არაქართულენოვანი მოსახლეობით კომპაქტურად დასახლებული რეგიონების რამდენიმე სკოლაში (თავდაპირველად იყო 12 საპილოტე სკოლა სამცხე-ჯავახეთსა და ქვემო ქართლში) პილოტირება. სახელმწიფო ენის სწავლას ბილინგვური განათლების გზით მშობლები აღიქვამდნენ ასიმილაციის საფრთხედ, ისინი თვლიდნენ რომ სახელმწიფო ენის სწავლა მათ რეგიონში არ იყო სახელმწიფო ენის სწავლის აუცილებლობა. მშობლებს ჰქონდა უარყოფითი დამოკიდებულება იმ სიახლისადმი, რომელის არც არსი და არც დანიშნულება მათთვის ცნობილი არ იყო. თანდათანობით, მოხდა სიახლის გაცნობა მშობლებისათვის, ქვეყანაში მიმდინარე სოციალურ-პოლიტიკურმა პროცესებმა, რომელმაც სავალდებულო გახადა ქვეყნის ყველა მოქალაქისთვის სახელმწიფო ენის ცოდნა, თავის მხრივ, ხელი შეუწყო მშობლების მხრიდან დადებითი დამოკიდებულების შექმნას ბილინგვური განათლების გზით სახელმწიფო ენის სწავლებისადმი. 2007 წლის ანგარიშში, რომელიც ასახავს ბილინგვური განათლების დანერგვისკენ გადადგმულ პირველ ნაბიჯებს, უკვე მშობელთა დამოკიდებულებები სიახლის მიმართ არის პოზიტიური წინა წლებთან შედარებით, ისინი უფრო მეტად თანამშრომლობენ სკოლასთან და უფრო მეტად არიან ჩართულნი სასწავლო პროცესში (გრიგულე, პერინი, 2007).

ასევე არ შეიძლება არ აღინიშნოს 2009-2011 წლებში, არასამთავრობო

ორგანიზაცია “სამოქალაქო ინტეგრაციისა და ეროვნებათმორისი ურთიერთობების ცენტრის” მიერ განხორციელებული პროექტი “ეთნიკური უმცირესობების საგანმანათლებლო უფლებების დაცვა ბილინგვური განათლების გზით”, რომლის ფარგლებში შემუშავდა და გამოიცა საინფორმაციო ბროშურები ქართულ, სომხურ და აზერბაიჯანულ ენაზე. პროექტი დაფინანსებული იყო ევროკავშირის მიერ და მიზნად ისახავდა აღნიშნული ბროშურებისა და სხვადასხვა აქტივობების მეშვეობით მშობელთა და ზოგადად არაქართულენოვანი მოსახლეობის ინფორმირებულობას ბილინგვური განათლებისა და მისი უპირატესობების შესახებ სამცხე-ჯავახეთისა და ქვემო ქართლის რეგიონებში. (www.cciir.ge <<http://www.cciir.ge>>)

2011 წლის იანვარ-თებერვალში ჩატარებული კვლევის მიხედვით, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ ბილინგვური განათლების პილოტირებისთვის შერჩეულ 23 საპილოტე სკოლაში არაქართულენოვანი სკოლის დირექტორების თქმით, მშობელთა წინააღმდეგობა და უარყოფითი დამოკიდებულებები ძალიან უმნიშვნელოა და აღარ წარმოადგენს ხელისშემშლელ ფაქტორს ბილინგვური განათლების განხორციელებისათვის, განსხვავებით რამდენიმე წლის წინანდელი მდგომარეობისგან, როცა მშობლები, ინფორმაციის არარსებობის გამო, ბილინგვურ განათლებას მშობლიური ენისა და კულტურის საფრთხედ განიხილავდნენ. (www.bilingualeducation.ge <http://www.bilingualeducation.ge>).

19. ბილინგუური პროგრამის განხორციელებისას არსებობს წინააღმდეგობა მშობლების მხრიდან

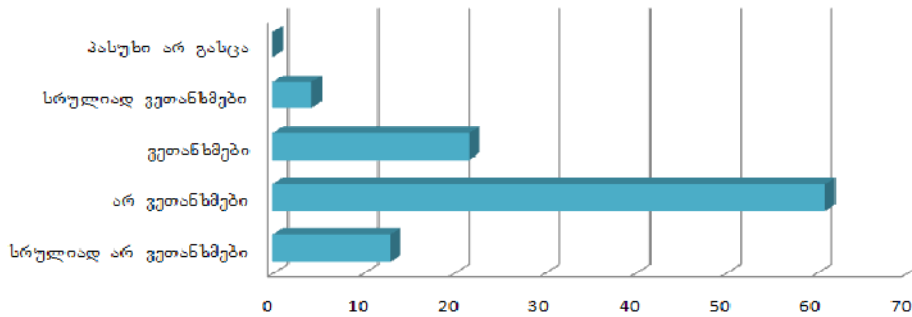

სრულიად არ ვეთანხმები	არ ვეთანხმები	ვეთანხმები	სრულიად ვეთანხმები	პასუხი არ გასცა
39,1	56,6	0	4,3	0

აღნიშნული კვლევის მიხედვით, ასევე გამოვლინდა ერთი მეტად საგულისხმო ფაქტი: დირექტორების თქმით, მშობელთა არც თუ ისე მცირე ნაწილი გულგრილია სიახლის მიმართ და არანაირ ინტერესს არ იჩენს, ჩაერთოს ბილინგუური განათლების პროცესში. ამ ფაქტს ექსპერტები და თავად დირექტორები ხსნიან იმით, რომ არაქართულენოვანი

მოსახლეობით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში არა მხოლოდ ბილინგუური განათლების მიმართ ინტერესი, არამედ ზოგადად განათლების მიმართ არის ნეიტრალური დამოკიდებულება, რაც, თავის მხრივ, უარყოფითად არის ასახული ამ რეგიონებში განათლების დაბალ დონეზე. (www.bilingualeducation.ge)

20. მშობლების უმეტესობა ნეიტრალურია სიახლის მიმართ

სრულიად არ ვეთანხმები	არ ვეთანხმები	ვეთანხმები	სრულიად ვეთანხმები	პასუხი არ გასცა
13	61	21,7	4,3	0

დასკვნა

განათლება არის მრავალმხრივი და რთული პროცესი, რომლის წარმატებასაც განაპირობებს ოჯახის, სკოლის და ბავშვის თანამშრომლობა. მასწავლებლის, სკოლის, გარემოს როლი ძალიან მნიშვნელოვანია ბავშვის

განათლების პროცესში, თუმცა მშობლის სწორი არჩევანი და პასუხისმგებლობის გაზიარება განსაზღვრავს წარმატებას სკოლის ყველა საფეხურზე. განსაკუთრებით კი პირველ საფეხურზე, რომელიც ყველაზე მნიშვნელოვანი ეტაპია ბავშვის ცხოვრებაში.

სკოლის ადმინისტრატორები, განათლების სპეციალისტები და რაღა თქმა უნდა თავისთავად მშობელთა უმრავლესობაც აღიარებს, რომ ოჯახის თანადგომა უმნიშვნელოვანესია აკადემიური წარმატებისთვის სწავლების ნებისმიერ ეტაპზე. ეს როლი კი განსაკუთრებულ დატვირთვას ორენოვანი/ბილინგუური განათლების პირობებში იძენს, რადგან ერთენოვანი განათლებისგან განსხვავებით, ბავშვები აწყდებიან გაცილებით მეტ სირთულეს და წინააღმდეგობას, რომლის დასაძლევად მშობელთა თანადგომას უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება.

მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში უამრავი კვლევა ტარდება მშობელთა ჩართულობის როლზე საგანმანათლებლო პროცესში, ამ კვლევების საფუძველზე იკვეთება რეკომენდაციების ზოგადი ჩარჩო. მაგ: PISA-ს მიერ ჩატარებულ კვლევებზე დაყრდნობით, აღსანიშნავია რამდენიმე ფაქტორი: მშობლების მიერ ბავშვებთან გატარებული დროის ხანგრძლივობა, ყოველდღიური კომუნიკაციის აუცილებლობა მშობლებსა და შვილებს შორის, სკოლის პირველ საფეხურზე მშობელთა ჩართულობის უდიდესი მნიშვნელობა, ოჯახის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა (PISA 2009 <http://www.pisa.oecd.org/dataoecd/4/1/49012097.pdf>), თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ზოგადი რეკომენდაციების უკან დგას კონკრეტული ქვეყნის სოციალურ-კულტურული თავისებურებანი და ჩვენს შემთხვევაში კი, როცა საქმე ეხება ეთნიკური უმცირესობების განათლებას ბილინგუური პროგრამების მეშვეობით, ეს ზოგადი მიდგომები უნდა გავიზიაროთ მხოლოდ კონკრეტული ეთნიკური ჯგუფის ეთნო-ნაციონალური თავისებურებების გათვალისწინებით. უფრო კონკრეტულად კი, პირველ რიგში, საქართველოში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების მშობელთა დამოკიდებულებების სიდრმისეული კვლევა უნდა მოხდეს ზოგადად განათლების მიმართ, მხოლოდ ამის შემდეგ იქნება გამართლებული მათი ჩართულობისა და დამოკიდებულებების შესწავლა ბილინგუური განათლების მიმართ.

ვფიქრობ, კარგი იქნება, თუ გავყვებით უცხო ქვეყნების გამოცდილებას ამ მხრივ და გავიზიარებთ მათ წარმატებებს, რაც გამოიხატება მშობელთა და მასწავლებელთა სხვადასხვა გაერთიანების ჩამოყალიბებაში, რომლებიც აქტიურად იმუშავენ მშობელთა როლისა და ჩართულობის ზრდაზე მთელი ქვეყნის მასშტაბით საგანმანათლებლო პროცესში. მსგავსი მიდგომა დაეხმარება მშობლებს, მათი როლი კიდევ უფრო გაიზარდოს სწავლის პროცესში და სრულად გაიზიარონ საკუთარი პასუხისმგებლობა ამ მეტად რთულ და მრავალმხრივ პროცესში, რასაც განათლება წარმოადგენს.

რეკომენდაციები:

- ხშირად უნდა ჩატარდეს საინფორმაციო-შემეცნებითი ხასიათის შეხვედრები მშობლებთან;
- უნდა მოხდეს ოჯახისა და სკოლის აქტიური თანამშრომლობა;
- აუცილებელია მოხდეს მშობელთა ინფორმირება – რამდენად მნიშვნელოვანია მათი როლი და ჩართულობა ბავშვების აკადემიურ წარმატებაში;
- აუცილებელია, მიეწოდოთ დროულად და სწორად ინფორმაცია ეთნიკური უმცირესობების მშობლებს ბილინგუური განათლების არსისა და დანიშნულების შესახებ, მისი უპირატესობებისა და საფრთხეების შესახებ;
- აუცილებელია მშობლების ინფორმირება სახელმწიფო ენის სწავლის აუცილებლობისა და განათლების გზით მათი შვილების ინტეგრაციის მნიშვნელობის შესახებ;
- სკოლის ადმინისტრატორებმა უფრო მეტად უნდა ჩართონ მშობლები სწავლების პროცესში, უნდა უზრუნველყონ საინფორმაციო შეხვედრები ყოველი სიახლის გაცნობის მიზნით და მათთან ერთად მიიღონ გადაწყვეტილება ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე, რომლებიც მათი შვილების განათლებასა და მომავალს ეხება.

ბამოყენებული ლიტერატურა:

- ბავშვთა განათლება, 2006 - Childhood Education , 2006
- ბეიკერი, 2007 – C., Baker A Parents’ and Teachers’ Guide to Bilingualism (*third edition*)
<http://books.google.ge/books?id=Tg0K0rShfEC&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
- ვეისი, კასპე, ლოპეზი, 2006 - H.B. Weiss, M. Caspe & E Lopez, Family Involvement in Early შუბითი, 2011 - ჟურნალი „ბილინგუალური განათლება“ 2011წ, №6.
- ჯილიანი, 2010 - Jillian K. Pugliese, Parents Attitudes Towards Bilingual Education Programs and Policy. 2010, May; http://www.acsu.buffalo.edu/~jpkp3/ParentalAttitudes_BilingualEducation.pdf
http://www.pisa.oecd.org/pages/0,2987,en_32252351_32235731_1_1_1_1_1_1,00.html
http://math-and-reading-help-for-kids.org/articles/A_Parent%27s_Role_in_Education.html
<http://www.pisa.oecd.org/dataoecd/4/1/49012097.pdf>
www.bilingualeducation.ge
www.cciir.ge

Irine Shubitidze

Center for Civil Integration and Inter-Ethnic Relations

Family factors and students’ achievement in bilingual education

ABSTRACT

The article highlights a role of parent in education process with emphasis on context that is common for bilingual education. There’re several factors that impact child’s cognitive and psychological development and academic achievements: educational background of parents, their world view, attitudes and assumptions, expectations towards the education progress of their kid, support that ensures appropriate learning environment, family context, degree of engagement in learning process of own child, cooperation with teachers, relationship patterns with own child. This is an incomplete list of the conditions that determine the quality of education. While taking responsibility, the parent assists to cohesive flow of teaching and learning processes, raise of motivation of the child and his/her teacher. The article will review the best cases from the world practices and discusses an actual situation in Georgia.